

lično pisana zgodovina še za višje razrede srednjih šol ne ugaja, kajti jemlje le učencem veselje de učenja. Vrhovčeva knjiga pa ni suhoparna in bode baš zaradi svoje zanimivo obravnane tvarine vzbujala v naši šolski mladini veselje do zgodovine, posebno pa do avstrijske in slovenske in bode gotovo pospeševala slovensko in avstrijsko domoljubje.

V spomin petdesetletnice rojstnega dne slavnega pesnika Simona Gregorčiča 1844 — XV. X. — 1894. (Drugi ponatis s pesnikovo sliko). — Tako je naslov lični, rdeče obrobjeni in s popolnoma novimi in različnimi črkami tiskani drugi izdaji 28. snopiča „Slovsanske knjižnice“, ki je ugledala svetlo že prve dni meseca kimovca. Tiskala se je ta zbirka pesnij v 1200 izvodih in velja le 30 kr. Tako cenega in lično opremljenega izdanja knjige ni mej slovenskim slovstvom! Vsak slovenski razumnik si bi moral omisliti takó ceno zbirko pesnij največjega našega pesnika!

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Konferencija.) Dne 13. julija 1895. je bila v poslopji I. mestne petrazrednice v Poljskih ulicah konferencija slovenskih in slovensko-nemških ljudskih šol. Predsednik, c. kr. okrajni šolski nadzornik g. prof. Levec jo otvori s pozdravom na goste in na učiteljstvo. Posebno pristrčno pozdravitega g. kanonika Andreja Zamejca, kateri se kot ud c. kr. mestnega šolskega sveta vedno zanima za napredek in povzdigo ljudskega šolstva. Potem imenuje svojim namestnikom ravnatelja g. Fr. Hubada ter prebere imenik učiteljev in učiteljic, ki imajo pri konferenci sklepalen glas, smejo voliti in voljeni biti. S pravico aktivne in pasivne volilne pravice je navzočnih 41 učnih moči.

Na predlog vadničnega učitelja g. Fr. Gerkmana se izvolita zapisnikarjema E. Gangl in J. Janežič. G. predsednik omenja, da se je šola za korigende v prisilni delavnici tekom zadnjega šolskega leta uvrstila v področje njegovega nadzorovanja.

Ko nam prebere in razloži važnejše ukaze oblastev, poroča nadalje tako-le:

Slavni zbor! Ob jako neugodnih razmerah se je danes sesla okrajna učiteljska konferencija slovenskih in nemško-slovenskih ljudskih šol v Ljubljani.

Velikonočni potres, ki je tako hudo zadel naše stolno mesto, prijazno Ljubljano, vsekal je tudi našemu mestnemu šolstvu hude rane, katere bode težko in le počasi prebolelo; kajti vsled potresa se je moralo ob najugodnejšem času na vseh mestnih ljudskih šolah celih 6 tednov ustaviti popolnoma ves pouk.

A tudi pozneje, ko so se pomirili razburjeni dphovi in smo zopet začeli misliti na šolo, bilo je možno s poukom pričeti samo v 23 razredih, ostalo pa je brez vsega pouka 37 razredov in otroški vrtec in to samo v področji mojega nadzorovanja; o nemških ljudskih šolah molčim.

Vsled tega ostane okoli 70% šolske mladine celih 5 mesecev brez vsega pouka, in ker nas skušnja uči, da šolski otroci že mnogo pozabijo med navadnimi velikimi počitnicami, potem si lahko mislimo, kako zanemarjene otroke dobimo s prihodnjim šolskim letom zopet v šole.

Vsega mestnega učiteljstva čaka zatorej jako važna in težka naloga, da z umno razdelitvijo učne tvarine, s pametno porabo učnega časa, z napornim poučevanjem navzlic tem žalostnim razmeram prihodnje leto skuša doseči predpisani učni smoter.

V tem obziru prejmo šolska vodstva v kratkem od c. kr. mestnega šolskega sveta potrebna ukazila, in potem bode naloga učiteljskim zborom na vsaki šoli, da določi za vsak razred, kaj se je letos zamudilo, kaj se mora prihodnje leto ponoviti, in kakó je v teh izrednih razmerah postopati pri pouku, da se popravi letos narejena škoda.

Ljubljana ima tako skušeno, razumno in vestno učiteljstvo, da sem prepričan, da se prihodnje šolsko leto z vsem naporom in vso marljivostjo loti svojega

težavnega dela, ki ga čaka bodisi pri pouku, bodisi pri vzgoji. Zakaj ne samo pouk, ampak tudi vzgoja je mnogo škode trpela vsled zadnjega potresa.

Mnogo rodbin nima svojega stanovanja, otroci pohajajo brez dela, brez varstva in nadzorstva po javnih prostorih in igrališčih in vsaj prve tedne bode učiteljstvu mnogo posla, predno otroke privadijo spet na staro dobro disciplino.

Toda, kakor sem že rekel, upam, da vse to se doseže in popravi v enem, ali vsaj v dveh letih. Saj smo tudi prejšnja leta zaradi otrovnihih boleznih imeli neprosto voljne počitnice po več tednov, a z dobro voljo in marljivim delovanjem je vselej učiteljstvo vsaj v enem letu poravnalo vse zamude in nedostatke, ki so nastali vsled tega tudi pri pouku in vzgoji.

Velikonočni potres pa je mestno ljudsko šolstvo hudo udaril tudi s tem, da je nekatera šolska poslopja močno poškodovala, mestno dekliško osemrazrednico pa popolnoma vrgel na cesto.

Res, da se škoda na I. in II. mestni deški petrazrednici popravi do jeseni; pričakovati je, da se tudi močno poškodovano šolsko poslopje pri Uršulinkah do jeseni popravi tako, da se bodo mogle odpreti ondotne šole, v katere zahaja okoli 40% ljubljanske ženske šolske mladine, vendar takorekoč brez podstrešja ostane mestna dekliška osemrazrednica.

Posrečilo se je sicer c. kr. mestnemu šolskemu svetu ob cesti na Rožnik za to šolo najeti za tri leta stanovanja. A to poslopje leži preoddaljeno od šolskega okoliša pri sv. Jakobu, v bližini Uršulinskih šol in je združeno še z družimi neprilikami. Mestna občina, s potresom sama hudo zadeta, bode morala za to šolo zidati posebno poslopje, in morebiti, da se posreči, v ta namen od dežele dobiti in prezidati sedanje redutno poslopje.

Na vsak način bode to vprašanje mnogo novcev stalo mestno občino, zlasti ker mora skrbeti tudi za to, da primerno nastani obe nemški ljudski šoli, in da dozida že pričeto dvorazredno ljudsko šolo na Barji, ki se prihodnje leto v novem poslopij izpremeni v dvorazrednico.

Tako se v tem kritičnem času nad mestno občino hudo maščujejo zamude, katere je zakrivila pri šolskih stavbah poprejšnja leta.

S svojim bivšim kolegom Wallnerjem sva se zadnja leta mnogo trudila v c. kr. mestnem šolskem svetu, da bi pripravila mestno občino do tega, naj zida za tiste svoje šole, ki so nastanjene v privatnih hišah, posebna šolska poslopja. Toda najin trud je ostal brez uspeha.

Zdaj pa mora mestna občina v najbolj kritičnem položaji, ko ji je novcev trositi na vse strani, resno misliti na to, da si postavi najmanj troje ali vsaj dvoje novih šolskih poslopij.

Ta žalostni položaj mestne občine pa je toliko bolj obžalovati, ker je zdaj še menj upanja, da bi se v Ljubljani kmalu ustanovile prepotrebne deške in dekliške meščanske šole, ki bi seveda mestni občini naložile tudi nekaj novčnih žrtev. Ustanovitev vsaj dveh meščanskih šol pa se meni zdi v Ljubljani nujna potreba in to iz več razlogov.

Najprej je omeniti, da so zdanje osemrazredne dekliške ljudske šole v Ljubljani z ozirom na šolsko novelo l. 1883. in k tej noveli izdanega izvršitvenega predpisa naravnost nezakonite, zakaj po šolski noveli bi se morala vsaka taka osemrazredna ljudska šola takoj izpremeniti v petrazredno ljudsko in v trirazredno meščansko šolo, kar se pa v Ljubljani doslej še ni povsod zgodilo.

Deška meščanska šola je pa v Ljubljani nujno potrebna tudi zategadelj, da bi razbremenila prenapolnjene srednje šole. V Ljubljani vstopi vsako leto mnogo dečkov samo v srednje šole, ker nečejo ponavljati višjih razredov ljudskih šol, meščanske šole pa nimajo na razpolaganje. Tem učencem je samo do tega, da dosežejo gotovo

fično starost, da ugodé svoji šolski dolžnosti in da morejo potem prestopiti k trgovini ali obrtu. Ti dečki, ki vstopijo v srednje šole nimajo namere te šole dovršiti, ampak v njih prebiti samo 2—3 leta, in baš zato so taki elementi srednjim šolam pravo breme. Da je meščanska šola na razpolaganje, hodili bi takšni dečki, ki si pozneje izvolijo trgovski ali obrtni stan, gotovo rajši v meščansko šolo, nego v srednje šole, ker bi jim bilo učenje v meščanski šoli ceneje in bi jih tudi bolje pripravljalo na njih prihodnji stan.

Naposled je pomisliti, da so deške in dekliške meščanske šole po vseh drugih deželah najboljše pripravjalnice za učiteljišča.

Posrečilo se je s tekočim šolskim letom v notranji in vnanji Uršulinski šoli osnovati dve dekliški meščanski šoli; mislil sem, da se to doseže s časom tudi pri mestnih šolah, ali zadnji potres nas je oddaljil od našega namena, katerega pa bomo navzlic temu skušali doseči. Zatorej posebno zahvalo izrekam tistim učnim močem, ki gledajo v bodočnost, in že zdaj skrbje za svojo nadaljno izobrazbo s tem, da so prebile skušnjo učne usposobljenosti za meščanske šole.

Kakor slavna konferencija vidi, ni na današnjem dnevnem redu nobenega referata, kakor so bili doslej pri konferencah običajni. Opustil je c. kr. mestni šolski svet referate pedagoško didaktične vsebine iz dveh razgovor:

α) odšlo je vsled potresa mnogo učiteljev iz Ljubljane, ker niso imeli tukaj ničesa opraviti in so bili mnogi tudi brez stanovanja; v takih razmerah je človeku težko kaj temeljitega pisati in s površno stvarjo nam ni pomagano;

β) učitelji pa, ki so ostali v Ljubljani, bili so vpreženi v šoli, in ker tudi izmed teh mnogi niso imeli svojega stanovanja, bilo bi mučno zanje, ko bi morali v takšnih razmerah izdelovati še referate za konferencijó.

Izostane pa tudi moje navadno poročilo o nadzorovanih šolah, katero sem Vam podal druga leta, in to iz nastopnih vzrokov:

1. V prvem četrtletji sploh ni ugoden čas za nadzorovanje in za to sem si v tem času ogledal samo nekoliko razredov.

2. S koncem grudna 1894. je minila moja poslovna doba in od 1. prosinca do srede mal. travna 1895. nisem bil upravičen nadzorovati.

3. Potem je prišel potres, šolski pouk je bil prekinjen. In ko so se pričele šole v začetku rožnika, takrat sem obolev in zdravnik mi je prepovedal vsako duševno delovanje.

Kar pa sem zamudil letos, to hočem nadomestiti, ako Bog da, prihodnje leto in s tem obetom končam svoje kratko letošnje poročilce.

Ko so se določile knjige za prihodnje šolsko leto na posameznih mestnih šolah ter se sprejelo poročilo knjižničnega odbora, se je vršila volitev v knjižnični in stalni odbor. V prvega so bili izvoljeni gg.: Jožef Maier, gospodična Gusl in Režek; v stalni odbor pa gg.: vodja Raktelj, gospodična Wessner, Maier in Razinger.

Ker ni bilo nobenega samostalnega predloga, sklene gosp. predsednik konferencijo s tem-le nagovorom:

Genjena gospoda!

Prvi vesel dan po velikonočnem potresu je doživela Ljubljana dne 7. vel. travna, ko smo pozabili svoje bede in tuge ter veseli, da, navdušeni gledali v očetovsko-prijazni obraz, zrlí v ljudomile modre oči našega presvetlega cesarja, ki se je prvi v milostni ljubezni in darežljivosti spominjal svoje nesrečne Ljubljane. Prihod Njegovega Veličanstva je povzdignil potrto dušo vsemu bednemu prebivalstvu, zlasti pa je prihod Njegovega Veličanstva obradostil šolsko mladino in ljubljansko učiteljstvo, ki je z oči v oči gledalo ter radostno pozdravljalo Njega, ki je prvi varuh in zaščitnik vsega napredka, vse omike, vsega šolstva!

Pozivljam Vas, da našemu presvetlemu cesarju in gospodarju Francišku Jožefu I, ki je ustvaril in na novo podlago postavil naše ljudsko šolstvo, s krepkim glasom zakličete trikrat: Slava! Slava! Slava!

Po konferenciji zbralo se je učiteljstvo mestnih slovenskih in nemških šol v mestni dvorani z namenom, da si izvoli svojega zastopnika v c. kr. mestni šolski svet na mesto g. A. Žumra. Zborovanju sta predsedovala oba mestna šolska nadzornika. Volilo se je po listkih. Pri prvi volitvi je dobil zač. voditelj g. Jožef Maier 13 glasov, učitelj g. J. Dimnik 12 glasov in nadučitelj g. B. Valenta pa 9 glasov. Ker ni dobil nihče nadpolovične večine, vršila se je ožja volitev med gg. Maierjem in Dimnikom, pri kateri je dobil g. Dimnik zopet 12 glasov in g. Maier pa vse ostale glasove ter bil izvoljen zastopnikom učiteljstva v c. kr. mestnem šolskem svetu. J. Janešič.

Vestnik.

Osobne vesti. G. Franc Gabršek, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Krškem, je imenovan začasnim glavnim učiteljem na ženskem učiteljskem v Ljubljani. Na tem zavodu je imenovan tudi začasnim glavnim učiteljem g. Janez Benda, nadučitelj na „šulfrajnski“ šoli v Ljubljani. Gdč. Lavrič Justina, otroška vrtnarica v Ljubljani, je dobila začasno II. službo v Poljanah; gdč. Klemenčič Karolina, izprašana kandidatinja, II. mesto na Trati (začasno); gdč. Franz Leopoldina je postala pomožna učiteljica v Zalemlogu; gdč. Kren Pavla, začasna učiteljica v Knezaku, pride začasno na II. mesto v Breznici; g. Rudolf Zorč, izprašani učiteljski kandidat je dobil II. mesto v Komendi; g. Alojzij Sachs je dobil IV. učno mesto v Postojni, pa je na dopustu, ker je nastopil službo učitelja v prisilni delavnici v Ljubljani; začasnim učiteljem v Postojni je imenovan g. Alojzij Gorjup; začasno učiteljico v Vipavi gdč. Ana Prevc; na jednorazrednici v Podkrajju je nastavljen izprašani učiteljski kandidat Edvard Markušek; g. Jožef Kostanjevec s Cola je imenovan nadučiteljem v Premu; izprašana učiteljska kandidatinja gdč. Marija Puppis provizorično učiteljico ravnolam; učno mesto na Colu se je začasno podelilo izprašanemu učiteljskemu kandidatu g. Mateju Jugu; gospa Vincencija Puppis v Košani in gdč. Marija Mohorčič sta stalno nameščeni. Suplentom na c. kr. rudarski šoli v Idriji je nastavljen izprašani učiteljski kandidat g. Karol Miklitsch; II. učno mesto v Črnem Vrhu je prevzela izprašana učiteljska kandidatinja gdč. Zofija Modrijan. Popolniti so še IV. učno mesto v Senožečah, III. v Knezaku in Zireh, mesto učitelja-voditelja na Ostrožnem brdu, katere službe se takoj oddajo, ako se oglasijo prosilci. G. Hinko Podkrajšek, učitelj v Kranju, je menovan začasnim strokovnim učiteljem na strokovni šoli za lesno obrt v Ljubljani.

Umrli je koncem vel. srpana g. Ivan Lukan učitelj v Koprivnici. N. v m. p.!

Darovi. Za učiteljski konvikt: Učiteljstvo črnomaljskega okraja po g. F. Stefančiču 25 K 10 h; g. Ivan Zupanec, nadučitelj v Starem Trgu pri Poljanah 1 K; č. g. Anton Hribar, kapelan na Dobrovi 2 K; č. g. Franc Rajčević, kapelan v Vipavi 25 K, katere je nabral med odotnimi prijatelji in dobrotniki ljudskih učiteljev; g. Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani, namesto venca rajnkemu tovarišu in prijatelju P. Kavčiču 5 K. Za A. Praprotnikov spomenik: gdč. Marijana Maje, učiteljica-voditeljica zasebne rudarske šole v Kärponu pri Alboni (Istra) 3 K. Bog povrni stotero!

Domoznanstvo v ljudski šoli. Metodično navodilo. Spisal Jakob Dimnik. Za vsacega učitelja neobhodno potrebna pomožna knjiga pri zemljepisnem pouku v 3., 4. in 5. šolskem letu. Dobiva se pri našem upravnštvu in v A. Zagorjanovi knjigotrnici po 50 kr. s poštno vred. Ravno tu dobiva se tudi Komenskega „Didaktika“ (prevlel J. Ravnikar) po 50 kr.

„Dom in Svet“ — ta izvrstno uredovani list za leposlovje in znanstvo — prinaša v svoji 17. številki kaj lep nekrolog o pokojnem A. Praprotniku. Med drugim pravi tudi: „Kar je bil naš Marč, Anton Lesar, Blaž Potočnik in kar je naš čislani zlatomašnik Luka Jeran v duhovskem stanu za svoj narod, to je bil v svojem učiteljskem stanu pokojni Andrej Praprotnik: pravi sin svojega naroda, ki je vstrajno deloval v čistem duhu našega ljudstva, oklepajoč se z vso ljubeznijo njegovih svetinj, vere in jezika, za narodni prospek in napredek. Prav zato je v njegovem življenju in delovanju vse tako lepo